

XLVII WALNE ZGROMADZENIE PTL I SESJA NAUKOWA W OSTROŁĘCE
W DNIACH 16-18 CZERWCA 1972 R.

XLVII Walne Zgromadzenie Delegatów Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego odbyło się w dniu 18 czerwca 1972 r. w Ostrołęce. Inauguracji obrad dokonała prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska — prezes Zarządu Głównego PTL. Porządek obrad, przedstawiony przez wybranego jednomyślnie przewodniczącego WZD — doc. dr Adolfa Nasza, wiceprezesa PTL — przewidywał następujące punkty: 1. Uczenie pamięci zmarłych członków; 2. Odczytanie protokołu z poprzedniego WZD; 3. Powołanie Komisji Wnioskowej; 4. Sprawozdanie Zarządu Głównego; 5. Sprawozdanie i wnioski Głównej Komisji Rewizyjnej; 6. Sprawozdania z działalności Oddziałów PTL; 7. Dyskusja; 8. Zatwierdzenie bilansu oraz wniosków GKR i Komisji Wnioskowej, udzielenie absolutorium Zarządowi Głównemu; 9. Ustalenie terminu i miejsca przyszłego WZD; 10. Zamknięcie obrad. Porządek ten przyjęto bez zmian.

Ad 1. Minutą ciszy uczczono pamięć zmarłych członków: prof. dr Bolesława Olszewicza — członka honorowego PTL, byłego prezesa Towarzystwa; mgr Janiny Rudnickiej z Warszawy, literatki Janiny Porazińskiej z Warszawy, Karola Sługockiego z Poznania, mgr Marii Kamockiej z Krakowa, mgr Lutosławy Hajówny i Czesława Witkowskiego z oddziału krakowskiego.

Ad 2. Protokół z XLVI WZD, odbytego w Gdańsku-Oliwie we wrześniu 1971 r., odczytała doc. dr Bronisława Jaworska — sekretarz generalny PTL. Tekst przyjęto bez zastrzeżeń.

Ad 3. W skład Komisji Wnioskowej powołano 3 osoby: prof. dr Franciszka Wokroja — jako przewodniczącego, dr Longina Malickiego i mgr Zofię Neyman — jako członków.

Ad 4. Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego w okresie od lipca 1971 do 31 maja 1972 r. przedstawiła doc. dr B. Jaworska (zob. tekst drukowany dalej na s. 393-400).

Ad 5. Sprawozdanie z prac Głównej Komisji Rewizyjnej złożył mgr J. Jastrzębski. Oceniał on pozytywnie całokształt działalności Zarządu Głównego. Postulował uaktualnienie listy członków. Zgłosił wniosek o udzielenie absolutorium Zarządowi.

Ad 6. Sprawozdania z działalności oddziałów przedstawili: Bolesław Lopuszański — Kraków, mgr Regina Schreiter — Lublin, mgr Jan Frączak — Łańcut, mgr Wanda Skuła — Mszana Dolna, mgr Jerzy Świerc — Opole, mgr Bolesław Januskiewicz — Poznań, mgr Lidia Wojciechowska — Toruń, mgr Zofia Jeż-Jarecka — Warszawa, prof. dr Aleksander Godlewski — Wrocław, mgr Bernadetta

Turno — Zabrze, dr Wanda Jostowa — Zakopane, mgr Ludwik Oleksy — Zielona Góra. Sprawozdanie Oddziału w Koszalinie odczytała doc. dr B. Jaworska z powodu nieobecności delegata, zaś pozostałe Oddziały (Gdańsk, Olsztyn, Przemyśl, Sanok) nie przygotowały i nie przedstawiły swych sprawozdań.

Ad 7. W dyskusji prof. dr M. Znamierowska-Prüfferowa — wiceprezes PTL zaproponowała, aby w ramach akcji „Kultura ludowa dobrem narodu” członkowie PTL zewidencjonowali i przygotowali do druku istniejące kwestionariusze etnograficzne, które należałoby wydać w dwóch wersjach: rozwinięte — dla specjalistów, uproszczone — dla amatorów (w tym młodzieży) zbieraczy zabytków kultury ludowej. Prof. Prüfferowa zaproponowała także wydrukowanie przez PTL plakatu związanego z wymienioną akcją. Prócz tego, prof. Prüfferowa zgłosiła potrzebę wyjaśnienia kwestii, czy członkom PTL można płacić za wygłoszone na zebraniach odczyty.

Prof. dr A. Kutrzeba-Pojnarowa przedstawiła swoje refleksje związane ze sprawozdawczością: informacje Zarządu Głównego powinny być przedstawiane członkom pisemnie; sprawozdania ZG winno się powielać i wysyłać do Oddziałów. Ponadto — zdaniem dyskutantki — trzeba przeanalizować formy pracy Oddziałów. Powinno się kontynuować akcję odczytową, zarówno w formie popularyzatorskiej, jak i naukowej. W pracy Oddziałów powinny pomagać instytucje naukowe, o co winny zabiegać zarządy Oddziałów. Prof. Pojnarowa poparła propozycję prof. Prüfferowej w sprawie ewidencji kwestionariuszy. Wypowiedziała się za wzajemnym powiadamianiem Oddziałów o organizowanych sesjach i ciekawszych spotkaniach. W ogóle pożądanę jest zacieśnienie współpracy międzyoddziałowej. Powinno się pamiętać o tym, że PTL jest jakby związkiem zawodowym etnografii, posiada ono możliwości prawne występowania w interesie etnografów. M. in. dzięki interwencji PTL etnografia weszła w skład Komisji Socjologicznej PAN.

Prof. dr K. Zawistowicz-Adamska poparła wnioski w sprawie ewidencji kwestionariuszy etnograficznych i zgłosiła potrzebę zorientowania się, jakie kwestionariusze opracowano w poszczególnych ośrodkach. Ostateczny plan tej akcji należy ustalić po przynajmniej odpowiednich funduszy, aktualnie zaś należałoby przygotować krótkie ankiety na temat opisu kultury ludowej, przeznaczone dla harcerzy.

Doc. dr B. Jaworska nawiązała do poprzednich wystąpień. Stwierdziła, że w różnych ośrodkach zostało przygotowanych wiele kwestionariuszy na podobne tematy, należałoby więc je zebrać i zewidencjonować; praca ta powinna mieć charakter redakcyjny. Na najbliższych zebraniach PTL należałoby zastanowić się nad formą opracowania zbioru, a po wstępnym opracowaniu należałoby zwrócić się do instytucji (ZNP, PTTK) o pomoc w wydrukowaniu go. W sprawie odpłatności za odczyty wygłaszane przez członków PTL zostaną przejrzone odpowiednie rozporządzenia i podjęta będzie przez ZG PTL uchwała. Zarząd Główny będzie się starał rozsyłać powielone materiały do Oddziałów (materiały typu sprawozdawczego) oraz do poszczególnych członków (materiały typu informacyjnego).

Ad 8. W głosowaniu jawnym zatwierdzono jednogłośnie sprawozdanie Zarządu Głównego i GKR i na wniosek Komisji Rewizyjnej jednomyślnie udzielono Zarządowi Głównemu absolutorium.

Z kolei zebrani ustosunkowali się do wniosków, które wpłynęły do Komisji Wnioskowej. Wnioski przedstawił prof. dr F. Wokroj:

1. Oddział krakowski PTL złożył wniosek o przyznanie członkostwa honorowego prof. dr Tadeuszowi Sewerynowi. Wniosek umotywowano tym, że prof. T. Seweryn jest obecnie jednym z najstarszych żyjących etnografów polskich, zasłużonym na polu naukowo-badawczym i muzealnym. Jest autorem wielu cennych prac,

głównie z zakresu kultury materialnej i sztuki ludowej. W dużej mierze jego dziełem jest Muzeum Etnograficzne w Krakowie. Stało się ono jedną z wiodących placówek tego typu w kraju. Prof. dr T. Seweryn związany był z PTL jeszcze w okresie międzywojennym. Był długoletnim członkiem Zarządu Głównego i pełnił przez kilka kadencji funkcję prezesa Zarządu Głównego. Wniosek o przyznanie członkostwa honorowego prof. dr Tadeuszowi Sewerynowi przyjęto jednogłośnie.

2. W związku z uchwałą podjętą na posiedzeniu w Krakowie w dniu 7 czerwca 1972 r. przez Komisję Urbanistyki i Architektury Oddziału krakowskiego PAN o sprzeciwieniu się zabudowie polany Szymoczkowej na Gubałówce w Zakopanem, XLVII Walne Zgromadzenie PTL w Ostrołęce popiera uchwałę Komisji, motywując swe poparcie koniecznością zachowania aktualnego stanu Gubałówki i niedopuszczenia do jej zabudowy. Wniosek przedstawiła dr Wanda Jostowa i przyjęto go jednogłośnie.

3. Postępująca szybko industrializacja i urbanizacja kraju wiąże się często z zajmowaniem terenów rolniczych i wysiedlaniem z nich zasiedziałej od pokoleń ludności zachowującej tradycyjną kulturę. Charakterystyczny przykład stanowi właśnie sprawa Szymoczkowej Roli koło Zakopanego. Walne Zgromadzenie Delegatów zobowiązuje ZG PTL do energicznego przeciwdziałania wysiedlaniu grup ludności, która reprezentuje folklor unikalny w skali polskiej. Ponadto zobowiązuje ZG PTL o wystąpieniu do odnośnych władz o powiadomienie PTL o mających nastąpić wysiedleniach, aby można było w porę przeprowadzić szczegółowe badania etnograficzne grup wysiedlanych. Wniosek ten przedstawiła mgr M. Suboczowa z Oddziału Śląskiego. Delegaci głosowali także za udziałem etnografów w innych akcjach podejmowanych w celu ochrony zabytków kultury ludowej. Opinia etnografów powinna być brana pod uwagę w planach rozwoju perspektywicznego kraju.

4. Następny wniosek pochodził także z Oddziału Śląskiego. Jak wiadomo, na obszarze naszego kraju mieszkają niewielkie odrębne kulturowo grupy ludności tatarskiej, greckiej, białoruskiej, ukraińskiej i litewskiej, żywo zachowujące kulturę tradycyjną. Walne Zgromadzenie Delegatów uchwala wniosek i zobowiązuje ZG do podjęcia starań o zdobycie funduszy na zorganizowanie szczegółowych badań etnograficznych tych grup w porozumieniu z zarządami odnośnych Towarzystw.

5. Oddział w Toruniu — w związku z wzrastającą rolą Ośrodka Dokumentacji i Informacji Etnograficznej w Łodzi oraz pilną potrzebą dostarczenia społeczeństwu informacji etnograficznej, zwłaszcza w związku z II Kongresem Nauki Polskiej — wysunął potrzebę powołania dla Ośrodka jeszcze jednego etatu. Jednogłośnie wyrażono zgodę na przyznanie dodatkowego etatu dla Ośrodka Dokumentacji i Informacji w Łodzi.

6. Prof. dr M. Znamierowska-Prüfferowa zaproponowała, aby ze względu na brak etnografów w terenie podjęto starania o reaktywowanie studiów w ośrodkach uniwersyteckich w Lublinie i Toruniu. Mgr B. Januskiewicz zgłosił postulat zwiększenia limitu w istniejących już ośrodkach. Prof. dr A. Kutrzeba-Pojnarowa sprzeciwiła się zwiększeniu limitów, gdyż — jak na przykład z ośrodka warszawskiego — mało osób wyjeżdża w teren. Wobec tego zebrani zasugerowali przyznanie jakichś przywilejów pracownikom muzeów regionalnych. Nad wnioskiem prof. dr M. Znamierowskiej-Prüfferowej będzie jeszcze dyskutował Zarząd Główny i zostanie sformułowane odpowiednie pismo do wyższych instancji.

7. Oddział Toruński uważa za wskazane, aby PTL organizowało zespołowe wyjazdy zagraniczne dla swych członków w celu wymiany doświadczeń naukowych

(zaznajomienie się z kulturą ludową innych krajów oraz działalnością placówek naukowych i społecznych).

8. W formie wniosku zostały zgłoszone i uchwalone uprzednio przedstawione przez prof. dr M. Znamierowską-Prüfferową: sprawa ewidencji kwestionariuszy etnograficznych oraz wydrukowanie plakatu związanego z akcją „Kultura ludowa dobrem narodu”.

9. Oddział PTL w Poznaniu zwrócił się do Zarządu Głównego o doręczenie zweryfikowanym członkom PTL legitymacji członkowskich do końca 1972 roku.

Ad 9. Oddział lubelski PTL zaproponował zorganizowanie XLVIII Zjazdu PTL w roku 1973 w Lublinie, na początku czerwca, lub na przełomie czerwca i lipca. Dr B. Linette zwrócił uwagę na to, że w lipcu zaczynają się egzaminy wstępne, w związku z czym członkowie PTL — pracownicy katedr — nie mogliby brać udziału w Zjeździe. Propozycję przyjęto jednogłośnie pozostawiając Zarządowi decyzję co do wyboru terminu.

Ad 10. Przewodniczący WZD doc. dr A. Nasz zamykając obrady złożył podziękowanie miejscowym działaczom: Jadwidze Chętnikowej — etnografowi, Włodzimierzowi Parzychowskiemu — kierownikowi Komitetu Kultury i Sztuki w Ostrołęce, Z. Wasążnikowi — przewodniczącemu FJN i posłowi Ziemi Łomżyńskiej, Spółdzielni „Kurpianka” w Kadzidle, gospodarzom — Wydziałowi Kultury w Łomży, kierownictwu Międzyzakładowego Domu Kultury w Wojciechowicach oraz Muzeum w Łomży i Nowogrodzie, a także Oddziałowi Warszawskiemu PTL.

W dniach 16–17 czerwca 1972 r. odbyła się w Ostrołęce-Wojciechowicach sesja naukowa poświęcona działalności naukowej i społecznej doc. dr Adama Chętnika, połączona z wycieczką autokarową do Muzeum w Łomży. W otwarciu sesji uczestniczyli m. in. były marszałek Sejmu PRL Czesław Wycech, kierownik Wydziału Propagandy KP PZPR — Jerzy Kijowski, przewodniczący Prezydium PRN — Józef Włockowski, sekretarz Prezydium PRN — Jan Tomczak, kierownik Powiatowego Komitetu Kultury i Sztuki — Włodzimierz Parzychowski, kierownik Wydziału Kultury Prezydium PRN — Ryszard Kurpiowski, prezes Towarzystwa Ziemi Łomżyńskiej — Edmund Ciborowski. W sesji uczestniczyli także członkowie rodziny A. Chętnika: żona — Jadwiga, brat — Józef, siostra — Julia Pałucka oraz synowa — Zofia Chętnik. Inauguracji obrad dokonała prof. dr K. Zawistowicz-Adamska. W pierwszym dniu obrad przewodniczył dyrektor Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie — dr Kazimierz Pietkiewicz. Wygłoszono następujące referaty: Krzysztof Makulski, „Założenia czteroletniego programu ochrony dóbr kultury ludowej pod hasłem »Kultura ludowa dobrem narodu«”; Anna Kutrzeba-Pojnarowa, „Dorobek etnograficzny Adama Chętnika na tle historii badań nad rejonem kurpiowskim”; Maria Znamierowska-Prüfferowa, „Zainteresowania naukowe i postawa społeczna Adama Chętnika”; Edmund Ciborowski, „Życiorys Adama Chętnika (wspomnienia)”; Marianna Mioduchowska, „Udział Adama Chętnika w tworzeniu ruchu młodzieży wiejskiej”; Tadeusz Żurowski, „Działalność muzealna Adama Chętnika”.

Czesław Wycech w imieniu Zjednoczonego Stronnictwa Ludowego podziękował Polskiemu Towarzystwu Ludoznawczemu za zorganizowanie sesji. Podkreślił doniosłość WZD i sesji naukowej poświęconej wielkiemu miłośnikowi i dokumentatorowi kultury ludowej regionu kurpiowskiego — doc. dr Adamowi Chętnikowi. Cz. Wycech omówił wkład A. Chętnika do rozwoju kultury polskiej i zgłosił wniosek opublikowania jego prac pozostających jeszcze w rękopisie. Do podziękowań dołączył się Józef Chętnik.

Na zakończenie pierwszego dnia obrad uczestnicy udali się do Kadzidła, gdzie mieli możliwość ocenić dorobek i działalność Spółdzielni art.-przem. „Kurpianka” oraz obejrzeli występ znanego ludowego Zespołu Pieśni i Tańca „Kurpianka”.

W drugim dniu sesja naukowa odbywała się całkowicie w plenerze, w bezpośredniej styczności z kurpiowską twórczością ludową. Uczestnicy udali się autokarami najpierw do Łomży, gdzie zwiedzili Muzeum (działające pod kierownictwem Jadwigi Chętnikowej) oraz pokonkursową wystawę związaną z obrzędami obchodzonymi w czasie świąt godowych. Stamtąd udano się do Muzeum w Nowogrodzie (Muzeum kierowane również przez J. Chętnikową), aby obejrzeć skansen oraz wystawę biograficzną poświęconą pamięci A. Chętnika. Działalność obu muzeów w zakresie gromadzenia, ekspozycji i dokumentowania kultury ludowej regionu kurpiowskiego zasługuje na duże uznanie.

Na podstawie protokołów
Małgorzaty Orlewicz i Zofii Jeż-Jareckiej
opracował *Medard Tarko*

SPRAWOZDANIE ZARZĄDU GŁÓWNEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA
LUDOZNAWCZEGO Z DZIAŁALNOŚCI W OKRESIE OD 1 LIPCA 1971 R.
DO 31 MAJA 1972 R.

I. Stan organizacyjny

Towarzystwo nasze posiada 19 Oddziałów, za pośrednictwem których jest prowadzona działalność statutowa. Są to następujące Oddziały:

Lp.	Oddział	liczba członków
1.	Gdańsk	11
2.	Kielce	24
3.	Kraków	65
4.	Koszalin	15
5.	Lublin	23
6.	Łańcut	21
7.	Łódź	58
8.	Mszana Dolna	39
9.	Olsztyn	13
10.	Opole	19
11.	Przemyśl	23
12.	Poznań	70
13.	Sanok	17
14.	Toruń	67
15.	Warszawa	94
16.	Wrocław	70
17.	Zabrze	18
18.	Zakopane	11
19.	Zielona Góra	12
Razem:		670

W stosunku do 1971 r. nastąpił nieznaczny wzrost liczby członków z 648 do 670. Przy kilku Oddziałach istnieją specjalne kola naukowe lub terenowe: w Krakowie — Koło Zainteresowań Kulturą Indian, przy Oddziale Toruńskim — Koło w Kcyni, przy Oddziale Łódzkim — Koło w Opocznie. Ponadto w Poznaniu zlokalizowana jest Sekcja Amerykanistyczna, a w Łodzi Ośrodek Dokumentacji i Informacji Etnograficznej.

Władze Towarzystwa w okresie sprawozdawczym nie uległy zmianie: skład Zarządu Głównego był następujący: prof. dr Kazimiera Zawistowicz-Adamska — prezes; prof. dr Maria Znamierowska-Prüfferowa — wiceprezes; doc. dr Adolf Nasz — wiceprezes; doc. dr Bronisława Kopczyńska-Jaworska — sekretarz generalny; dr Leszek Itman — z-ca sekretarza generalnego; prof. dr Stanisław Bąk — skarbnik; dr Stanisław Błaszczuk — z-ca skarbnika; prof. dr Józef Burszta — przewodniczący Rady Wydawniczej. Członkowie: prof. dr Maria Frankowska, doc. dr Zbigniew Jasiewicz, mgr Piotr Kaleciak, dr Anna Kowalska-Lewicka, dr Longin Malicki, dr Kazimierz Pietkiewicz, prof. dr Anna Kutrzeba-Pojnarowa, prof. dr Roman Reinfuss, mgr Maria Suboczowa, prof. dr Franciszek Wokroj, mgr Aleksander Posern-Zieliński. Z-cy członków: prof. dr Aleksander Godlewski, mgr Stefan Lew i mgr Janusz Optołowicz. W skład Głównej Komisji Rewizyjnej wchodził: Ignacy Kuźniewski — przewodniczący; mgr Józef Jastrzębski — sekretarz; dr Bogusław Linette — członek; dr Jan Dekowski i mgr Przemysław Niedźwiedziński — z-cy członków. Skład Sądu Koleżeńskiego: dr Tadeusz Prus-Wiśniowski — przewodniczący; dr Maria Biernacka, dr Wanda Jostowa, mgr Antoni Kuczyński i mgr Józef Lech — członkowie.

II. Działalność Zarządu Głównego i jego organów

W okresie sprawozdawczym odbyło się jedno posiedzenie Zarządu Głównego, trzy posiedzenia Prezydium Zarządu oraz dwa posiedzenia Rady Wydawniczej. Główna Komisja Rewizyjna przeprowadziła jedną kontrolę działalności Zarządu Głównego PTL. Sąd Koleżeński nie odbył żadnego posiedzenia. Ograniczenie ilości zebrań było spowodowane ograniczeniem funduszu na delegacje.

Tematem posiedzenia plenarnego, posiedzeń Prezydium Zarządu oraz Rady Wydawniczej były sprawy organizacyjno-naukowe, administracyjno-finansowe oraz wydawnicze. Sprawom administracyjno-finansowym i wydawniczym poświęcona jest dalsza część sprawozdania.

A. Sprawy organizacyjno-naukowe

Główną uwagę poświęcono akcji zainicjowanej w roku 1972 przez Ministerstwo Kultury i Sztuki pod hasłem „Kultura ludowa — dobrem narodu”. W ramach powyższej akcji:

a) przystąpiono do organizowania specjalnych komitetów wojewódzkich (w Poznaniu, Gdańsku, Lublinie, Wrocławiu i in.), przy czym formy i zakres ich pracy zostały zróżnicowane w zależności od miejscowych potrzeb i inicjatyw (np. inwentaryzacja zabytków budownictwa, przygotowanie ankiet, kwestionariuszy, drobnych publikacji itp.). Kilka Oddziałów wystąpiło z inicjatywą przygotowania popularnych monografii kultury ludowej swoich regionów (Lublin, Zabrze);

b) zebrano wśród członków zgłoszenia osób, które mogłyby wygłaszać odpowiednie prelekcje;

c) sporządzono plan serii wydawnictw popularnych (ok. 5 ark. druku), mają-

cych służyć jako instruktaże i poradniki dla uczestniczących w programie organizacji społecznych:

d) podjęto starania w Ministerstwie Kultury i Sztuki, CRZZ i fundacji kościuszkowskiej o reedycję wyczerpanych zeszytów *Atlasu Polskich Strojów Ludowych*, cieszących się dużym zainteresowaniem w kraju oraz wśród Polonii, a które równocześnie mogłyby stanowić cenne uzupełnienie programu „Kultura ludowa — dobrem narodu”;

e) opracowano i rozkolportowano informację bibliograficzną, obejmując w układzie regionalnym wydawnictwa i publikacje PTL.

Sekcja Amerykanistyczna. Ogólnopolska Sekcja Amerykanistyczna PTL z siedzibą w Poznaniu skupia obecnie 30 członków, reprezentujących różnorodne dyscypliny nauki z szeregu ośrodków naukowych w kraju. W skład Zarządu Sekcji wchodzi: prezes — prof. dr Maria Frankowska (Poznań); wiceprezes — vacat; sekretarz — dr Maria Paradowska (Poznań); z-ca sekr. — mgr Aleksander Posern-Zieliński (Poznań); skarbnik — dr Barbara Walendowska (Poznań); członkowie Zarządu — prof. dr Jadwiga Klimaszewska (Toruń), dr Marcin Kula (Warszawa), mgr Krystyna Małkowska (Warszawa) i mgr inż. Andrzej Krzanowski (Kraków).

Sekcja poniosła niepowetowaną stratę, bowiem w styczniu 1972 r. zmarł wielce zasłużony dla rozwoju polskiej amerykańistyki wiceprezes Sekcji Amerykanistycznej prof. dr Bolesław Olszewicz, który był jednym z inicjatorów powstania Sekcji.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 10 posiedzeń ścisłego Zarządu Sekcji, na których prowadzono dyskusje dotyczące amerykańistycznej problematyki badawczej, aktualnie podejmowanej przez poszczególne osoby; omawiano także możliwości różnych form działalności Sekcji.

Członkowie Sekcji brali czynny udział w zorganizowanej przez Pracownię Dziejów Ameryki Łacińskiej i Afryki Instytutu Historii w Warszawie — konferencji poświęconej Dziejom Ameryki Łacińskiej w XIX i XX w., wygłaszając referat (prof. dr M. Frankowska) i zabierając głos w dyskusji. Ponadto wygłosili szereg odczytów naukowych i popularnonaukowych, m. in. w Kole Zainteresowań Kulturą Indian w Krakowie, w Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk i w Szkole Podstawowej w Poznaniu; uczestniczyli także w audycji telewizyjnej, poświęconej wyprawie B. Szware-Bronikowskiego do Ameryki Południowej (mgr A. Posern-Zieliński). Członkowie Sekcji brali również udział w zorganizowanym przez Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Oddział Krakowski PTL i Koło Zainteresowań Kulturą Indian przy tymże Oddziale — Sympozjum Kultury Indian, wygłaszając szereg odczytów (doc. dr A. Wierciński, dr T. Marszewski, mgr inż. R. Małkowska, mgr inż. A. Krzanowski, A. Wala) i zabierając głos w dyskusji.

W ostatnim okresie podjęto przygotowania do V Etnograficznego Seminarium Amerykanistycznego, które odbędzie się we wrześniu lub na początku października 1973 r. w Poznaniu. Opracowano profil tematyczny Seminarium, który dotyczyć będzie problemu kształtowania się autorytetów, władzy społeczno-politycznej i jej ośrodków w społecznościach tubylczych Ameryki w przeszłości i obecnie. W związku z V Etnograficznym Seminarium Amerykanistycznym planuje się zorganizowanie zebrania poszerzonego Zarządu we wrześniu 1972 r. w Poznaniu.

W okresie sprawozdawczym członkowie Sekcji opublikowali oraz oddali do druku szereg artykułów naukowych i popularnonaukowych, recenzji oraz omówień.

Działalność Ośrodka Dokumentacji i Informacji Etnograficznej PTL. W połowie 1968 r. Polskie Towarzystwo Ludoznawcze, w oparciu o specjalną dotację PAN, powołało do życia Ośrodek Dokumentacji i Informacji

Etnograficznej, lokując go w Łodzi. Dotacja PAN została ponowiona w 1970 r., zaś od 1971 r. do chwili obecnej ODiIE działa w ramach budżetu PTL. Od II kwartału 1971 r. zatrudnia 2 pracowników (w wymiarze 1/2 etatu), pracujących pod kierunkiem naukowym doc. dr hab. B. Kopczyńskiej-Jaworskiej, kierownika Katedry Etnografii Uniwersytetu Łódzkiego. Budżet Ośrodka za rok 1971 zamknął się kwotą 19500, — zł plus koszty uposażenia pracowników, które ponosi Zarząd Główny PTL.

ODiIE gromadzi, selekcjonuje i analizuje posiadane materiały, na które składają się ankiety o pracach badawczych katedr i muzeów etnograficznych, informacje uniwersytetów o magisteriach, doktoratach i habilitacjach z etnografii, informacje poszczególnych Oddziałów PTL oraz wycinki prasowe. Z danych uzyskanych z powyższych źródeł założono i prowadzi się bieżąco 10 następujących kartotek: 1) członków PTL; 2) działaczy terenowych na polu etnografii; 3) prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z etnografii; 4) muzeów i skansenów — uzupełniana informacjami prasowymi; 5) badań terenowych katedr i muzeów etnograficznych; 6) twórców ludowych; 7) zespołów regionalnych; 8) wystaw etnograficznych; 9) festiwalu oraz konkursów zespołów i twórców ludowych; 10) filmów etnograficznych (w trakcie opracowania).

Kartoteki 1 i 2 prowadzone są podwójnie: w układzie terenowym i alfabetycznym z krótką analizą treści prac, 4 — w układzie terenowym, 5 — w układzie terenowym i tematycznym ośrodków naukowych. Kartoteki od 6 do 10 opracowywane są wieloaspektowo na kartach selekcyjnych.

Niezależnie od prowadzonych kartotek gromadzone są informacje o zjazdach, sympozjach i konferencjach etnograficznych w kraju i za granicą, dane dotyczące zagadnień informacji i dokumentacji, wyjazdów zagranicznych naukowców-etnografów.

O istnieniu ODiIE poinformowano Wydziały Kultury PRN w całym kraju prosząc jednocześnie o dostarczenie materiałów dotyczących organizowanych w terenie, regionalnych imprez o charakterze ludoznawczym.

Równoległe do informacji w kraju staramy się powiększyć krąg instytucji współpracujących z nami za granicą; zaliczamy do nich muzea etnograficzne w krajach demokracji ludowej, Ośrodek Dokumentacji Instytutu Etnografii (Národopisny Ustav) SAV oraz ośrodki krajów kapitalistycznych, m. in. w Belgii, Francji, USA i Iranie. Nawiązany został kontakt z Centrum Dokumentacji Nauk Społecznych przy UNESCO. Współpraca z Centralnym Ośrodkiem Dokumentacji Nauk Społecznych UNESCO wyraża się opracowywaniem dla nich selekcyjnej bibliografii polskich wydawnictw etnograficznych z 1971 r.

W wyniku nawiązanych kontaktów zagranicznych, rozpoczęte zostały prace nad gromadzeniem dokumentacji o zagranicznym ruchu naukowym w zakresie etnologii i folkloru. Opierają się one o wyciągi z nadsyłanych do PTL publikacji, jak: *Deutsche Gesellschaft für Volkskunde* (NRF); *Société International d'Ethnologie et de Folklore* (Francja); *Institut d'Ethnologie, archives et documents* (Francja); *Venner Green Foundation for Anthropological Research* (USA); *The Smithsonian Institution* (USA); *Linguistic Society of America* (USA).

Opracowane materiały w formie zestawień drukowane są w czasopiśmie „Lud” w dziale „Kronika”.

W dalszych planach, poza kontynuacją prac już rozpoczętych, projektuje się opracowywanie bibliografii polskich wydawnictw etnograficznych. Ośrodek stara się informować środowisko etnograficzne o swej działalności drogą publikowania sprawozdań w „Ludzie”. Prosimy również członków PTL o nadsyłanie informacji na temat działalności placówek i ośrodków, w których pracują, lub z którymi

utrzymują kontakty, gdyż wszystkie te dane ułatwią realizację zadań i celów ODiIE.

Wydatki ODiIE (bez uposażenia pracowników) wyniosły w okresie sprawozdawczym ok. 6300 zł, z czego 3700,— wynoszą prace zlecone, 2250,— wycinki prasowe, a ok. 400,— zł drobne wydatki biurowo-administracyjne.

B. Sprawy organizacyjno-administracyjne

Zgodnie z uchwałą Zarządu Głównego opracowano i posłano w 1972 r. do Polskiej Akademii Nauk wnioski w sprawie podwyższenia uposażeń i zmiany stanowisk pracowników Zarządu i Redakcji *Dziel wszystkich* O. Kolberga. Wnioski te spotkały się z poparciem merytorycznym Wydziału I.

Biblioteka i wymiana wydawnictw. W okresie od 1 I do 31 XII 1971 r. Biblioteka wzbogaciła się o 668 voluminów, w tym: z kupna 198, wymiany 449, z darów 11 i własnych wydawnictw 10 vol. Ogólna wartość nabytków — 42 970,40 zł. Wszystkie nabytki wpisano do inwentarzy i skatalogowano, dokonano wyceny wydawnictw z wymiany zagranicznej. Z księgozbioru skorzystało ogółem 1909 czytelników, którym wypożyczono 8503 vol. Na zewnątrz Biblioteki wypożyczono 1000 vol. — 400 czytelnikom (studentom, pracownikom naukowym, Bibliotece Uniwersyteckiej, domom kultury itp.).

W ciągu pierwszych pięciu miesięcy 1972 r. przybyło ogółem 330 vol., w tym z zakupu 30, z wymiany 290 i wydawnictw własnych 10 vol. Z księgozbioru liczącego 5278 vol., skorzystało ogółem 941 czytelników. Na zewnątrz Biblioteki wypożyczono 510 vol. — 216 czytelnikom (pracownikom naukowym, studentom, Bibliotece Uniwersyteckiej, domom kultury).

Przeprowadzono inwentaryzację czasopism szwajcarskich, pirenejskich i węgierskich. Komisja stwierdziła zgodność stanu faktycznego z zapisami ksiąg inwentarzowych, z wyjątkiem 1 pozycji o wartości zł 15 (według zapisu inwentarza). Planuje się dalszą inwentaryzację czasopism (niemieckich).

Biblioteka współpracuje z Zakładem Katalogów Centralnych Biblioteki Narodowej w Warszawie, wysyłając opisy dzieł zwartych otrzymywanych z zagranicy (kart takich za rok 1971 wysłano 176), oraz z Działem Katalogów Centralnych Biblioteki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie (opisy czasopism zagranicznych).

Tytuły ważniejszych zagranicznych publikacji zwartych i seryjnych (bez czasopism) wpływających do Biblioteki ogłaszane są bieżąco w rocznikach „Lud”.

W 1971 r. przeprowadzono w Bibliotece prace związane z bibliografią etnografii polskiej.

Wydawnictwa i ich popularyzacja. W okresie sprawozdawczym ukazało się 5 pozycji:

1) „Lud”, t. 55 (red. J. Burszta)	27,6 ark. wyd.
2) <i>Obrzędy weselne w Lubelskiem</i> (red. W. Kwaśniewicz)	17,3 „ „
3) „Literatura Ludowa” nr 1/72 (red. Cz. Hernas)	5,0 „ „
4) „Literatura Ludowa” nr 2/72 (red. Cz. Hernas)	5,6 „ „
5) O. Kolberg, <i>Dziela wszystkie</i> , t. 63 <i>Studia, rozprawy i artykuły</i> (pod red. nac. J. Burszty)	39,5 „ „
6) „Łódzkie Studia Etnograficzne”, t. 13 (red. K. Zawistowicz-Adamska)	11,0 „ „
Razem	106,0 „ „

W druku znajdowały się następujące pozycje:

1) H. Romańska, *Mity, legendy i podania polinezyjskie*, pod red. A. Posern-Zielińskiego

- 2) „Lud”, t. 56, pod red. J. Burszty
 3) „Literatura Ludowa”, nr 3/72, pod red. Cz. Hernasa
 4) O. Kolberg, *Dzieła wszystkie*, t. 49–50 *Sanockie-Krośnińskie cz. I–II*, pod red. nac. J. Burszty
 5) „Łódzkie Studia Etnograficzne” t. 14, pod red. K. Zawistowicz-Adamskiej
 W przygotowaniu:
 1) E. Ozgowicz, *Śląska rzeźba ludowa w drewnie*, pod red. A. Nasza
 2) M. Kasjan, *Dumy ukraińskie*, pod red. J. Klimaszewskiej.
 W opracowaniu redakcyjnym:
 1) B. Gawin, *Bibliografia etnografii polskiej*, pod red. H. Bittner-Szewczykowej
 2) E. Kucharska, A. Nasz, S. Rospond, *Opolszczyzna w 1840 r. — Relacja z podróży I. Sriezniewskiego*
 3) „Literatura Ludowa”, nr 4–5/72, pod red. Cz. Hernasa
 4) *Atlas Polskich Strojów Ludowych, Strój ciszyński* w opracowaniu G. Fierli, pod red. A. Kutrzeby-Pojnarowej
 5) O. Kolberg, *Dzieła wszystkie*, t. 37–38 *Komentarze tekstowe i muzyczne do t. 1–36 cz. I–II*, t. 47 *Chelmskie i Przemyskie*, t. 51 *Sanockie-Krośnińskie cz. III*, t. 56–57 *Ruś Czerwona cz. I–II* i 61–62 *Pisma muzyczne cz. I–II* (łącznie ok. 220 ark. wyd.). Druk 3 z tych pozycji (nr 51, 61–62) rozpocznie się w bieżącym roku do planu na lata 1973–1974. Pozostałe tytuły są przygotowywane na lata dalsze.
 W opracowaniu autorskim znajdują się wszystkie następne tomy DWOK.
 W tece redakcyjnej PTL w oczekiwaniu na druk znajdują się następujące pozycje:

- 1) K. Simicizjew, *Bajki macedońskie*, pod red. J. Klimaszewskiej
- 2) „Literatura Ludowa” nr 6/72, pod red. Cz. Hernasa.

Odnosnie „Literatury Ludowej” należy nadmienić, że plan redakcyjny tego wydawnictwa na rok 1972 został wykonany. W obecnej chwili redakcja „Literatury Ludowej” jest już w posiadaniu materiałów do dalszych kilku numerów oraz do jednego tomu (rocznika) zaległego. W wypadku uzyskania z Zarządu Głównego PTL funduszy na wydanie zaległego tomu, będzie można niezwłocznie oddać materiały do druku.

Plan wydawniczy na rok 1972 przewiduje wydanie ok. 189 arkuszy według poniższego zestawienia:

1. „Literatura Ludowa”	około	30,0	ark. wyd.
2. „Lud”, t. 56	„	27,0	„ „
3. <i>Mity, legendy i podania polinezyjskie</i>	„	12,0	„ „
4. <i>Wesele ludowe w Lubelskiem</i>	„	17,3	„ „
5. <i>Dumy ukraińskie</i>	„	7,0	„ „
6. <i>Śląska rzeźba ludowa w drewnie</i>	„	7,0	„ „
7. O. Kolberg, <i>Dzieła wszystkie</i> t. 63	„	39,5	„ „
8. O. Kolberg, <i>Dzieła wszystkie</i> , t. 50	„	35,0	„ „
9. „Łódzkie Studia Etnograficzne” t. 14	„	15,0	„ „
	Razem	„	189,8 „ „

W okresie sprawozdawczym Towarzystwo utrzymywało dalszy kontakt z Kujawsko-Pomorskim Towarzystwem Kulturalnym, finansującym częściowo pracę docenta Kasjana *Dumy ukraińskie*, oraz z Opolskim Towarzystwem Naukowym, które również pokrywać będzie koszty związane z wydaniem pracy A. Kucharskiej, A. Nasza, S. Rosponda *Opolszczyzna w 1840 r.*

Sprzedaż wydawnictw na rok 1972 planowano w wysokości 492 000,— zł. W najbliższym czasie planuje się uaktywnienie sprzedaży poprzez wydanie nowego kata-

logu wydawnictw, jak również przez nawiązanie ściślejszych kontaktów z organizacjami społeczno-kulturalnymi oraz z Przedsiębiorstwem Upowszechniania Prasy i Wydawnictw „Ruch”.

Działalność finansowa. Sprawozdaniem objęto rok 1971 i pierwszy kwartał roku 1972. Działalność finansowa Towarzystwa prowadzona była w ramach preliminarzy budżetowych zatwierdzonych przez Polską Akademię Nauk. Wykonanie budżetu Towarzystwa na rok 1971:

Dochody ogółem:

Plan dochodów ogółem został wykonany w 91,3%: z planowanych dochodów zł 2,025 000 wykonywano zł 1 848,609. Z sum tych przypada na:

a) dochody ze składek członkowskich	plan	41 880	wykonano	11 895
b) „ ze sprzedaży wydawnictw	„	531 350	„	420 075
c) „ z zadań zleconych	„	157 150	„	121 819
d) dotacja PAN	„	1 294 820	„	1 294 820

Nie wykonano planu dochodów ze składek członkowskich; w dalszym ciągu konieczne są wysiłki Oddziałów w celu bieżącego egzekwowania składek członkowskich. Również nie osiągnięto planowanych dochodów ze sprzedaży wydawnictw; dotyczy to Redakcji *Dzieł wszystkich* O. Kolberga.

Koszty ogółem:

Plan kosztów ogółem został wykonany w 83%: z zaplanowanych kosztów zł 2 025 000 wykonano zł 1 680 540. Z sum tych przypada na:

a) koszty popularyzacji wiedzy	plan	79 556	wykonano	77 945
b) „ bibliotek	„	84 082	„	75 058
c) „ administracyjne	„	209 910	„	182 167
d) „ wydawnicze	„	1 495 102	„	1 218 401
e) „ zadań zleconych	„	157 150	„	127 066

W roku 1971 wydatkowano na działalność popularyzacyjną w ramach poszczególnych Oddziałów więcej niż w poprzednich latach. Oszczędności poczyniono głównie w wydatkach na administrację.

Nie wykonano planu kosztów w zakresie działalności wydawniczej, tak własnej jak i zleconej. Wiąże się to w szczególności z opóźnieniem w wydawaniu zeszytów „Literatury Ludowej” na skutek reorganizacji Redakcji.

Merytoryczne i finansowe sprawozdanie z działalności Towarzystwa za rok 1971 zostało sporządzone w terminie i przyjęte przez Polską Akademię Nauk.

Stan majątkowy Towarzystwa na dzień 31 XII 1971 r. zamykał się kwotą 6 461 654,56 zł, z której przypada na:

a) zapasy wydawnictw	zł 3 058 680,05
b) ruchomości	„ 214 527,46
c) księgozbiory	„ 1 712 110,—
d) nakłady na przyszłą produkcję	„ 1 200 659,43
e) saldo bankowe, należności	„ 250 864,80
f) materiały	„ 24 812,10

Zobowiązania Towarzystwa na dzień 31 XII 1971 r. wynosiły 522 998,61 zł.

W zasadzie sumę tę stanowią w całości wpłaty subskrybentów Redakcji DWOK.

Budżet Towarzystwa na rok 1972 opracowano w zwiększonych wielkościach tak po stronie dochodów, jak i kosztów. Wyższe dochody przewidziano ze sprzedaży wydawnictw — zł 100 000 oraz w zwiększonej dla Redakcji DWOK dotacji Polskiej Akademii Nauk — również zł 100 000. Wyższe koszty przewidziano w działalności popularyzacji Oddziałów oraz w działalności wydawniczej.

Wykonanie budżetu za pierwszy kwartał 1972 r. przedstawia się następująco:

Dochody ogółem:

Na zaplanowane dochody zł 2 063 932 wykonano 389 047,— zł, z tego przypada na:

a) dotację	zł 347 000
b) dochody własne	„ 42 047

Koszty ogółem:

Na zaplanowane koszty zł 2 063 932, wykonano 652 780,— zł, z tego przypada na:

a) działalność wydawnicza	579 393 zł
b) działalność popularyzacyjną, bibliotek i administracji	73 387 zł.

Plan pracy Towarzystwa na rok 1972 przewiduje — zgodnie z perspektywicznym planem na lata 1970–1975 — realizację:

1. Rocznych planów wydawniczych
2. Pomoc w realizacji planów Oddziałów
3. Kontynuację prac specjalnych Zarządu Głównego:
 - a) gromadzenie i opracowywanie księgozbioru
 - b) kontynuowanie prac ODiE
 - c) kontynuowanie prac Sekcji Amerykanistycznej
 - d) jak najszerszy udział Zarządu Głównego w centralnych pracach komitetu akcji „Kultura ludowa — dobrem narodu”.

Jednocześnie jednak musimy sobie uświadomić, że w najbliższym czasie czekają nas nowe prace specjalne — podjęcie szerokiej dyskusji nad przyszłym profilem działalności Towarzystwa.

Zdaniem Zarządu Głównego plan pracy PTL, zarówno jego agend centralnych, kierowanych bezpośrednio przez Zarząd Główny, jak i poszczególnych Oddziałów Towarzystwa, powinien nawiązywać do ustaleń ogólnopolskich dyskusji nad kierunkami działania i organizacją nauki polskiej, jakie się toczą po VI Zjeździe Partii. Przed towarzystwami naukowymi specjalistycznymi i regionalnymi stoi więc problem: jak realizować nowe cele w aktualnych warunkach kadrowych i organizacyjnych? W jakim kierunku i w jaki sposób działać? Tym zagadnieniom poświęcono sporo społecznej uwagi organizując dyskusje wstępne w ramach prac Rady Towarzystw Naukowych przy PAN. Rada planuje ogólnopolski zjazd reprezentantów Towarzystw w październiku 1972 r. Zjazd ten poza omówieniem form i zakresu działalności Towarzystw Naukowych ma przygotować dezyderaty poszczególnych środowisk na II Kongres Nauki Polskiej. Jest rzeczą oczywistą, że w wypowiedziach tych nie może zabraknąć głosu przedstawicieli PTL.

W związku z tym zapraszamy do jak najszerszej dyskusji na ten temat, prosimy ponadto o przesyłanie sugestii i inicjatyw oraz wszelkich uwag krytycznych zarówno indywidualnych, jak zespołowych, celem przygotowania uwag na zebranie Rady Towarzystw Naukowych. Sugerowalibyśmy zorganizowanie we wrześniu 1972 r. zebrań dyskusyjnych w Oddziałach i przesłanie protokółów z tych zebrań do Zarządu Głównego na ręce Sekretarza Generalnego.

Szczególną uwagę należałoby zwrócić, zdaniem Zarządu Głównego, na integrację w naszych szeregach dwóch grup członków: „zawodowych” etnografów i „miłośników” ludoznawstwa, na rozwinięcie maksymalnej współpracy z placówkami naukowymi, działającymi na polu etnografii oraz na pomoc w pracach organizowanej obecnie Sekcji Etnograficznej przy Komitecie Nauk Socjologicznych PAN.

Opracowali:

Wiceprezes *Adolf Nasz*

Sekretarz Generalny *Bronisława Jaworska*